

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Politieke opvattingen in Lelystad

Derksen, W.

Citation

Derksen, W. (1980). Boekbespreking van: Politieke opvattingen in Lelystad. *Acta Politica*, 15: 1980(3), 422-423. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3452099>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3452099>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

die veldoefening worden de leerlingen vertrouwd gemaakt met een oorlogssituatie en kunnen ze de verworven vaardigheden in praktijk brengen. Het belang dat de autoriteiten hechten aan de premilitaire opleiding blijkt wel uit de bepaling dat leerlingen die een onvoldoende voor dit vak halen, geen diploma krijgen.

Na school- en werktijd wordt de militaire-patriottische opvoeding voortgezet door de jeugdorganisaties. De militaire spelen en de vakantiekampen, die door de Pioniers en de Komsomol georganiseerd worden, hebben vooral tot doel de jeugd op te wekken tot vaderlandsliefde en te doordringen van de 'romantiek' van het militaire leven. Met hetzelfde oogmerk zijn ook de schone kunsten onder de wapenen geroepen. Van schrijvers wordt verlangd, dat zij patriottische thema's behandelen en een positief beeld geven van het militaire leven. Van den Heuvel geeft een aantal fraaie voorbeelden van de literatuur die daaruit geboren wordt.

In zijn conclusies wijst Van den Heuvel op de belangrijke invloed die het leger, via de militair-patriottische opvoeding, in het maatschappelijk leven, maar vooral in het onderwijs heeft verworven. Toch is hij van mening dat het beleid niet primair gericht is op militaire doeleinden, maar vooral dient als middel om de jeugd onder controle te houden. De vraag is natuurlijk in hoeverre de autoriteiten daarin zullen slagen. Op die vraag durft en kan Van den Heuvel geen antwoord geven.

A. J. Lanting

Grünfeld, F. en R. Meijer, **Politieke opvattingen in Lelystad**, Amsterdam, 1977, 254 pp.

Onderzoek naar lokale politiek is schaars en vanuit dat oogpunt is het onderzoek van Grünfeld en Meijer naar de politieke opvattingen in Lelystad interessant. Het onderzoek behelst een enquête uit 1974 onder 304 Lelystedelingen (N van de gehele steekproef bedroeg 445, derhalve een non-response van 32%), terwijl tevens vergelijkingen werden gemaakt met een onderzoek van Bosman uit 1969 naar politieke opvattingen in Lelystad en Dronten.

Successievelijk worden in het rapport gegevens over de volgende onderwerpen gepresenteerd: variaties in het stem- en kiesgedrag, opvattingen over sociaal-economische problemen, opvattingen over het bestuur en de evaluatie van de invloed van de burger op het bestuur, lokale politieke interesse en kennis en politieke invloed. In het laatste geval ging het overigens alleen om de perceptie van de invloed.

Het belangrijkste gemis van de studie is het ontbreken van een probleemstelling; niet zozeer omdat onderzoek op één enkele vraag zou moeten zijn vastgepind, maar terwille van de duidelijkheid van het betoog, de verzameling van de relevante gegevens en – alleen al om mee te beginnen – de opzet van het onderzoek. Juist omdat het onderzoek van Grünfeld en Meijer geen probleemstelling kent is de motivatie voor het onderzoek onduidelijk en maakt het betoog een rommelige indruk. Het enquêteren van 304 Lelystedelingen levert veel gegevens op, die in ontelbare kruistabellen 'tegen elkaar kunnen worden uitgedraaid', om de computerterminologie van de auteurs te hanteren. Waarom al die verbanden echter worden gelegd, blijft duister. Dat is jammer, aangezien te midden van de brij aan cijfers boeiende gegevens zijn te vinden. Ik denk speciaal aan het laatste hoofdstuk, dat over politiek zelfvertrouwen handelt. Zo staan er meer gegevens in het rapport die – afhankelijk van persoonlijke interesse – de lezer zullen aanspreken. Helaas laat

ook de verwerking van de gegevens soms veel te wensen over. Ik noem slechts het verwisselen van stemintenties en stemgedrag, nadat tevoren is aangetoond dat deze twee niet uitwisselbaar zijn, tabel 29 van hoofdstuk I, die doet vermoeden dat de chi-kwadraat op grond van percentages is uitgerekend in plaats van op grond van (veel kleinere) absolute aantallen en de tabellen 33 en 35 van hetzelfde hoofdstuk, waar significantie – gezien de gegeven waarden van Kendall's tau – zeker niet zo evident kan zijn als de onderzoekers willen doen geloven.

Enerzijds lijkt het voor beleidsvoerders en ook voor politicologen van belang juist in Lelystad onderzoek te doen naar de politieke opvattingen van de burgers, aangezien de bestuursstructuur van Lelystad op het moment van onderzoek sterk afwijkend was van de normale Nederlandse gemeente. Anderzijds is de samenstelling van de bevolking van Lelystad zo aan verandering onderhevig en bovendien zo anders dan de bevolking van de modale Nederlandse gemeente, dat het onderzoek van Grünfeld en Meijer veel aan waarde had gewonnen, wanneer meer aandacht was besteed aan sociologische variabelen. Tal van verschillen met 'overig Nederland' vallen de auteurs en de lezer op, maar verklaringen worden en kunnen niet worden gegeven. Zo wordt naar mijn idee veel te weinig aandacht geschonken aan het feit dat acht jaar voor het tijdstip van onderzoek Lelystad nog geen enkele inwoner telde en dat een zeer belangrijk gedeelte van de beroepsbevolking buiten Lelystad (met name in Amsterdam) werkt. Waarom zijn die mensen in Lelystad gaan wonen en wat zijn dat eigenlijk voor mensen? Aan dergelijke vragen had veel meer ruimte moeten worden toegekend. Dan was de opvallende gelijkheid tussen lokaal en nationaal kiesgedrag, die volgens de dissertatie van Dittrich niet opgaat voor de Nederlandse gemeente in het algemeen, wellicht ook beter verklaarbaar geweest.

De conclusie moet luiden dat te veel interessante en niet-interessante gegevens op één hoop zijn gegooid, dat een duidelijk kader ontbreekt en dat een ruimere sociaal-wetenschappelijke benadering de auteurs en de lezers voor verschillende vraagtekens had behoed.

Wim Derksen